

Живило В.В.

студентка 9 групи, 5 курсу, Інститут підготовки кадрів для органів юстиції України Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого

ПРИЧИНИ ТА УМОВИ ЗЛОЧИННОСТІ НЕПОВНОЛІТНІХ

Ключові слова: злочинність, неповнолітні, причини та умови злочинності

Key words: criminality, minor, reasons and conditions of criminality.

Анотація: У статті визначаються основні причини та умови злочинності серед неповнолітніх, які характерні на сучасному етапі нашої держави.

Abstract: In the article the main reasons and conditions of spreading criminality among minor that typical on modern stage of our country's development are determined.

Злочинність є негативним явищем, оскільки вона заподіює шкоду особистості, економіці, екології, громадському порядку, суспільній безпеці, державній владі та іншим об'єктам

посягання. Злочинність неповнолітніх є складовою частиною злочинності в цілому, але при цьому, вона має свої специфічні риси. Метою цієї статті є дослідження умов та причин злочинності неповнолітніх.

Вивчення причин злочинності серед неповнолітніх та молоді відбувалось в різні періоди розвитку нашого суспільства. Ще у 1968 році Г. М. Мінковський зазначав, що «психологія підліткового та юнацького віку має суттєві особливості: нестача життєвого досвіду, спадковість, невміння правильно оцінювати окремі явища, емоційна збудливість, недостатній розвиток системи навичок соціального гальмування та ін.». До цих особливостей додається прагнення підлітка до самостійності, демонстрації сміливості, схильність ставити себе на місце авторитетних героїв фільмів тощо.

Погляди вітчизняних науковців на причини злочинності неповнолітніх являють собою своєрідний континуум знань глобального змісту. На думку Р. І. Благуги, основними причинами формування злочинної поведінки є відсутність належного соціально-правового захисту неповнолітніх, недоліки в роботі правоохоронних органів, недостатнє та несвочасне реагування на вчинені аморальні й протиправні дії та їх подальше попередження [1]. Державний інститут проблем сім'ї та молоді виділяє шість основних причин злочинної поведінки неповнолітніх [3]: соціальні та економічні аспекти становища сучасного українського суспільства; функціональна неадекватність сім'ї; відчуження від шкільного середовища; вади та обмеженість соціалізації дітей в інтернативних закладах; проблеми в організації дозвілля; негативний вплив засобів масової інформації.

На злочинність неповнолітніх перш за все впливають загальні криміногенні фактори (макрорівень), а також ті фактори, які існують в мікросередовищі (мікрорівень).

Причиною загальних криміногенних факторів є несприятливі політичні, економічні, соціальні умови, наприклад, відсутність реальних можливостей задоволення матеріальних та нематеріальних потреб, бідність, вимушена трудова міграція та інші. Отже, ці фактори утворюють внаслідок неефективної діяльності держави, її економічної та політичної кризи. Вони впливають як на зростання злочинності неповнолітніх, так і на злочинність загалом.

Важливим є аналіз причин злочинності, які формуються на мікрорівні. На утворення таких причин впливає мікросередовище підлітка, до якого відносять сім'ю, школу, гуртки, ЗМІ, оточення в дворі. Саме ці інституції формують особу, дають їй уявлення про навколишній світ.

Найважливішу роль у житті молоді людини відіграє сім'я. Навіть негативні макроекономічні впливи можуть нівелюватись правильним вихованням. Діти, які ростуть у малозабезпечених або сім'ях із середнім достатком, при правильному вихованні мають невеликі шанси перетворитись на злочинців. І навпаки, у благополучній та матеріально забезпеченій сім'ї можуть зростати егоїстичні, бездушні діти, оскільки таку поведінку вони спостерігали у своїй сім'ї. На дітей впливає те, скільки часу батьки приділяють дітям, їхні стосунки, склад сім'ї (чи двоє батьків, чи дитина виховується одним з батьків). Адже інколи підлітки можуть компенсувати потребу у батьківській любові, вчиняючи різні правопорушення, та привертаючи увагу оточуючих. За статистичними даними, переважна більшість сімей, в яких жили неповнолітні правопорушники, мала негативну атмосферу, де панували лайки, бійки, а рівень культури батьків був низьким.

Наступним інститутом, який впливає на особу є школа. Саме тут особа починає процес соціалізації, де взаємодіє з більшою кількістю людей. Тому жорстоке ставлення з боку однолітків, а ще гірше – вчителів, формує комплекси особи, зневажливе ставлення до всього суспільства, що в майбутньому призводить до негативних наслідків.

Досить вагомий вплив на підлітка мають ЗМІ. Останнім часом на телеекранах та в мережі Інтернет спостерігається пропаганда насильства, жорстокого поводження, вживання алкоголю та тютюнових виробів та ін. Все це формує цінності підлітка, та призводить до подальшого наслідування поведінки, побаченої на моніторах.

Злочинність серед підлітків може поширюватись внаслідок незайнятості корисною працею, беззмістовне проведення вільного часу, та спілкуванням з особами, які мають низькі моральні якості та вчиняють злочини.

Як показує статистика, більшість злочинів, вчинених підлітками є груповими. Підлітки, які не відчують інтересу до себе в сім'ї та школі, тягнуться до неформальних угруповань, де проводять своє дозвілля. Підлітки потребують спілкування, для них важливо почуватись потрібними, а кримінальні угруповання можуть дати це йому. Інколи підлітки входять у такі угруповання задля того, щоб поквитатись зі своїми кривдниками, вони не сприймають батьків,

вчителів, поліцію, як таких, що можуть допомогти.

Отже, підсумовуючи варто зазначити, що для держави боротьба зі злочинністю неповнолітніх має бути пріоритетною, для цього потрібно дослідити умови та причини цієї злочинності, та будувати політику держави, яка спрямовувалася б на усунення цих причин та умов. Крім того, велике значення має виховання дитини у сім'ї, школі, та вплив ЗМІ.

Список використаних джерел:

1. Благута, Р. І. Психологічні засади профілактики делінквентності неповнолітніх: Автореф. дис. ... канд. юрид. наук.— К., 2006.— 16 с.
2. Корольчук В. В. Актуальні проблеми запобігання злочинам неповнолітніх / В. В. Корольчук // Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ. - 2013. - № 1. - С. 176-182.
3. Проблеми бездоглядності та безпритульності дітей в Україні: тематична державна доповідь про становище дітей України за підсумками 2006 року.— К.: Держ. ін-т проблем сім'ї та молоді, 2007.— 240 с.

Міністерство освіти і науки України
Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого

ЗЛОЧИННІСТЬ

У ГЛОБАЛІЗОВАНОМУ СВІТІ

Матеріали XVI Всеукраїнської кримінологічної
конференції для студентів, аспірантів та молодих вчених

(м. Харків, 12 грудня 2017 р.)

За загальною редакцією
професора *А. П. Гетьмана* і професора *Б. М. Головкина*

Харків
«Право»
2017

УДК 343.9.01:005.44
ББК 67.61я431
3-68

Редакційна колегія:
проф. А. П. Гетьман;
проф. Б. М. Головкін;
канд. юрид. наук, доц. О. В. Ткачова,
канд. юрид. наук, ас. О. В. Таволжанський,
канд. юрид. наук, ас. Н. В. Сметаніна,
канд. юрид. наук, ас. К. Д. Кулик,
канд. юрид. наук, ас. О. О. Шуміло,
ст. лаб. К. С. Остапко

3-68 **Злочинність** у глобалізованому світі : матеріали XVI Всеукр.
кримінол. конф. для студентів, аспірантів та молодих вчених (м. Хар-
ків, 12 груд. 2017 р.) / за заг. ред. А. П. Гетьмана і Б. М. Головкіна. –
Харків : Право, 2017. – 420 с.

ISBN 978-966-937-307-6

ISBN 978-966-937-307-6

© Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого, 2017
© Оформлення. Видавництво «Право», 2017